

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGREBIA

Detaljni izvedbeni plan

Akadska godina:

2024/2025

Semestar:

Zimski

Studiji:

Povijest (R) (izborni)
Komunikologija (R)
(izborni)
Psihologija (R) (izborni)
Sestrinstvo (R) (izborni)
Sociologija (R) (izborni)
Sestrinstvo (I) (izborni)

Godina studija:

1

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU

Naziv kolegija: Hrvatsko iseljeništvo i povratništvo u 19. i 20. stoljeću**Status kolegija:**

Obvezni

ECTS bodovi: 4*Ukupno opterećenje kolegija***Vrsta nastave****Ukupno sati**

Predavanje

30

Seminar

15

Mjesto i vrijeme održavanja nastave: HKS – prema objavljenom rasporedu

II. NASTAVNO OSOBLJE

*Nositelj kolegija***Ime i prezime:** Hofgräff Marić Darija**Akademski stupanj/naziv:****Kontakt e-mail:**darija.maric@unicath.hr**Telefon:***Suradnici na kolegiju*

III. DETALJNI PODACI O KOLEGIJU

<p>Opis kolegija</p>	<p>Upoznati studente s ulogom države u reguliranju iseljavanja/povratka stanovništva u europske i prekomorske zemlje tijekom 19. i 20. stoljeća. Na primjerima rada pojedinih državnih institucija (Kraljevska zemaljska vlada u Zagrebu, Iseljenički komesarijat i dr.), privatne inicijative i Crkve u Hrvatskoj identificirati mehanizme koji su oblikovali iseljeničko-povratnička pitanja. Ispitati kvalitetu privatno-pravne zaštite iseljenika i povratnika u okviru koje su se rješavala pitanja vezana uz mirovine, ostavine, osiguranja i dr., s posebnim naglaskom na zaštiti siromašnih iseljenika i povratnika, uključujući i iseljeničku siročad. U tome smislu želi se dokazati kontinuitet između habsburškog i međuratnog razdoblja u kojemu je uloga Hrvata u odnosu na politiku iseljavanja i povratka stanovništva bila značajna ne samo u administrativnome već i izrazito socijalnome smislu, bez obzira na društveno-političke okvire u kojima se Hrvatska nalazila u razdoblju 19. i 20. stoljeća. Predmet može obuhvatiti i socijalističko razdoblje, uključujući i migracije za vrijeme Domovinskog rata, što će ovisiti o zainteresiranosti studenata za temu.</p>
<p>Očekivani ishodi učenja na razini kolegija</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ovladati temeljnim historiografskim pojmovima iz hrvatske i svjetske povijesti vezanima uz hrvatsko iseljništvo i povratništvo 19. i 20. stoljeća. 2. Prepoznati temeljne procese iseljavanja i povratka stanovništva iz hrvatske i svjetske povijesti 19. i 20. stoljeća. 3. Prikupljati stručnu i znanstvenu literaturu i istraživati izvore u arhivima, knjižnicama, muzejima i srodnim ustanovama u skladu sa zadacima seminarskih radova, ili u zamjenu pristupiti izradi zajedničkih grupnih projekata, ovisi o dogovoru nastavnika i studenata. 4. Kritički analizirati i interpretirati izvore, znanstvenu i stručnu literaturu u skladu sa zadacima seminarskih radova. 5. Napisati jasan i strukturiran seminarski rad. 6. Održati jasno i strukturirano seminarsko izlaganje. 7. Aktivno i argumentirano sudjelovati u seminarskim raspravama. 8. Pridržavati se etičkih načela u radu.
<p><i>Literatura</i></p>	
<p>Obavezna</p>	<p>HOFGRÄFF MARIĆ, Darija. Iseljenici i povratnici: Pravni i institucijski aspekti u razdoblju Austro-Ugarske Monarhije i Kraljevine SHS - Kraljevine Jugoslavije. Zagreb: Školska knjiga, 2021 (monografija); BRUNNBAUER, Ulf. <i>Globaliziranje jugoistočne Europe: iseljenici, Amerika i država : od kraja 19. stoljeća.</i> Zagreb: Srednja Europa, 2019.; 497-503. HOLJEVAC, Većeslav. <i>Hrvati izvan domovine.</i> Zagreb: Matica hrvatska, 1967. (1. izdanje); 1968. (2. izdanje); ANTIĆ, Ljubomir. <i>Hrvati i Amerika.</i> Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2002.; ANTIĆ, Ljubomir. „Prilog istraživanju austrijske iseljeničke politike i zakonodavstva kao činilaca masovnog iseljavanja iz Dalmacije pred Prvi svjetski rat“. <i>Zadarska revija</i> 2-3 (1985):242-254.; KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, Mira. "Djelovanje velike ekonomske krize na migraciona kretanja jugoslavenskih naroda". U: <i>Svetska ekonomska kriza 1929-1934. i njen odraz u zemljama jugoistočne Evrope</i>, ur. Vasa Čubrilović. Beograd: Balkanološki institut Srpske akademije nauka i umetnosti, 1976, 337-366.; KRIŠTO, Jure. <i>Stoljeće služenja Bogu, Redu i narodu: Kongregacija sestara dominikanki Sv. anđela čuvara.</i> Zagreb: Hrvatski institut za povijest; Korčula: Kongregacija sestara dominikanki Sv. anđela čuvara, 2005.; LAKATOŠ, Josip. <i>Narodna statistika.</i> Zagreb: vlastita naklada, 1914.; NEJAŠMIĆ, Ivica. "Iseljavanje iz Hrvatske u europske i prekomorske zemlje od sredine 19. stoljeća do 1981. – pokušaj kvantifikacije". <i>Migracijske teme</i> 6 (1990), br. 4: 511-526.; PULJIZ, Vlado; BEŽOVAN, Gojko; MATKOVIĆ, Teo; ŠUĆUR, Zoran; ZRINŠČAK, Siniša. <i>Socijalna politika Hrvatske.</i> Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta, 2008. STOJANOVIĆ, Dimitrija J. "Zaštita djece". U: <i>Narodna zaštita: almanah 1914.-1924.</i> Zagreb, 1924, 54-57.; SZABO, Agneza. "Štamparov suvremenik Josip Šilović – utemeljitelj Zaklade za kolonizaciju siročadi iz gladnih hrvatskih krajeva i Zaklade siročadi naših iseljenika u vrijeme Prvog svjetskog rata". <i>Acta medico-historica Adriatica</i> 13 (2015), Supplement 1: 49-62.</p>

Dopunska

KIRKPATRICK, Clifford. "Selective Immigration: The New Mercantilism". *Journal of Social Forces* 3 (1925), br. 3.; **KUHAR, Martin.** Eugenika u hrvatskoj medicini i njezin utjecaj na javnost u razdoblju od 1859. do 1945. Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, 2015.; **STIPETIĆ, Vladimir.** "Artur Benko Grado (1875-1946) – zaboravljeni statističar i ekonomist". Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju i praksu 21 (2003): 7-16.; **SUPEK, Olga; ČAPO ŽMEGAČ, Jasna.** „Effects of Emigration on a Rural Society: Demography, Family Structure and Gender Relations in Croatia“. U: *Roots of the Transplanted*, vol 1, ur. Dirk Hoerder, Inge Blank. New York: Columbia University Press, 1994, 311-339.; **ZAHRA, Tara.** *The Great Departure - Mass Migration from Eastern Europe and the Making of the Free World*. New York. : W. W. Norton and Co., 2016.

Način ispitivanja i ocjenjivanja

Uvjeti ispita

Redovito pohađanje nastave – prisutnost na najmanje 70% nastave prema studijskom programu i izvedbenom nastavnom planu;

Uredno izvršene seminarske obveze – pripremljeno izlaganje (PP prezentacija) te predana i prihvaćena pisana verzija seminarškog rada najmanje deset dana prije izlaska na ispitni rok; U slučaju da se student/ica odluči za istraživanje u arhivima i srodnim baštinskim institucijama, neće morati sudjelovati u zajedničkom grupnom projektu (napr. snimanje kraćih vido uradaka na temelju arhivskih izvora i sl., što će ovisiti o dogovoru nastavnika i studenata).

Stjecanje minimalnog uspjeha od 35 % tijekom nastave unutar zadanih nastavnih aktivnosti – ostvareno kumulativno.

Način polaganja ispita

Brojčana ljestvica ocjenjivanja studentskog rada je:

nedovoljan (1) – 0 do 49,9 %

dovoljan (2) – 50 do 64,9 %

dobar (3) – 65 do 79,9 %

vrlo dobar (4) – 80 do 89,9 %

izvrstan (5) – 90 do 100 %

Način stjecanja ocjene:

a. **Nastavne aktivnosti** – 70 % ocjene

1. seminarske obveze – 20%
2. 1. kolokvij – 25 %
3. 2. kolokvij – 25 %

b. **Završni ispit** – 30 % ocjene

usmeni ispit – 30 % (za prolaz je nužno riješiti 50 % ispita)

Način ocjenjivanja

Nastavne aktivnosti: seminarske obveze, 1. kolokvij (pismeni), 2. kolokvij (pismeni).

Završni ispit: usmeni ispit.

Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava za prijenos bodova

VRSTA AKTIVNOSTI	ECTS bodovi - koeficijent opterećenja studenata	UDIO OCJENE (%)
------------------	---	-----------------

Pohađanje nastave	1,2	0
Seminarsko izlaganje	0,84	30
Kolokvij - međuispit	0,56	20
Kolokvij - međuispit	0,56	20
Ukupno tijekom nastave	3,16	70 %
Završni ispit	0,84	30 %
UKUPNO BODOVA (nastava+zav.ispit)	4	100 %

IV. TJEDNI PLAN NASTAVE

Predavanja

#	Tema
1	Uvodno predavanje: predstavljanje plana i programa rada i pojašnjenje studentskih obveza i literature.
2	Uloga države i ključni čimbenici razvoja socijalne politike, zašto iseljavamo - tradicija, potreba ili pomodarstvo?
3	RAZDOBLJE AUSTRO-UGARSKE MONARHIJE (Začetci državne institucionalizacije nad iseljavanjem i povratkom stanovništva kroz prizmu pravne i institucijske regulative i uloga Kraljevske zemaljske vlade u Zagrebu).
4	Statistički pokazatelji o iseljavanju i povratku stanovništva tijekom 19. stoljeća.
5	Socijalna zaštita iseljenika i povratnika (organizacija odlaska i povratka bolesnih i osiromašenih iseljenika).
6	KOLOKVIJ
7	RAZDOBLJE KRALJEVINE SHS – KRALJEVINE JUGOSLAVIJE (Propalo gospodarstvo – razlog novog vala iseljavanja).
8	Institucijska i pravna organizacije iseljeničtva – povratništva u Hrvatskoj (uloga i značaj iseljeničkog komesarijata u Zagrebu); Statistički pokazatelji o iseljenicima i povratnicima.
9	Pomoć iseljenicima u realizaciji iseljavanja preko informativnih ureda, i njihova suradnja s novinskim redakcijama.

10	Povratnička populacija (razlozi povratka i razine zbrinjavanja povratnika, Dom u Jelsi za osiromašene i bolesne povratnike).
11	KOLOKVIJ
12	Uloga i značaj dr. Josipa Šilovića (Narodna zaštita).
13	Utjecaj sestara dominikanki Kongregacije Svetih anđela čuvara na Korčuli u zbrinjavanju i obrazovanju iseljeničke siročadi i djece skitnica.
14	Turističko-domaćinska škola u Vignju kao poseban socijalni model vezan uz školovanje iseljeničke siročadi i dr.
15	Zaključna razmatranja.
16	KOLOKVIJ
<i>Seminari</i>	
#	Tema
1	Uvodno predavanje: pojašnjenje studenskih obveza, podjela seminarskih zaduženja, dogovor oko zajedničkog projekta, upute o načinu rada.
2	Determinante razvoja socijalne politike .
3	Razlozi, mehanizmi i rute iseljavanja hrvatskog stanovništva 19. - 20. stoljeće.
4	Fenomen vrbovanja stanovništva na iseljavanje - nekad i danas.
5	Učinak iseljeničkih doznaka na domaću ekonomiju - nekad i danas.
6	KOLOKVIJ
7	Obrazovanje hrvatske djece u zemljama iseljenja.
8	Znameniti Hrvati iseljenici i njihova humanitarna angažiranost.
9	Utjecaj novinskih napisa na oblikovanje javnog mišljenja o iseljavanju i povratku stanovništva.
10	Iseljavanja Hrvata u vrijeme nakon Drugog svjetskog rata.
11	Povratak nekad i danas (asimilacija, razlozi, problemi i sl.).
12	Komparativne prednosti života u Hrvatskoj u odnosu na druge europske zemlje.
13	Iseljavanje Hrvata iz Bosne i Hercegovine u (Njemačku, Irsku i druge europske zemlje) 19. - 20. stoljeće.
14	Dovršetak zajedničkog seminarskog projekta (snimanje videa o iseljenicima i povratnicima tijekom 19. - 20 stoljeća).